Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö

28.11.2022

Eduskunnan talousvaliokunnalle

HE 267/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 a luvun 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttaminen

Taustaa

Business Finland syntyi, kun kansainvälistymispalveluja tarjonnut Finpro ja teknologiarahoittaja Tekes yhdistyivät vuoden 2018 alussa. Uusi organisaatio koostui virastosta ja osakeyhtiöstä. Valittu organisoitumistapa herätti pian epäilyjä siitä, tehdäänkö virkavastuulla ja virkasuhteisen henkilöstön toimesta kaikki ne päätökset, joissa käytetään merkittävää julkista valtaa.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry teki kantelun Eduskunnan oikeusasiamiehelle 9.2.2018. Kantelussa kiinnitetään oikeusasiamiehen huomiota henkilöstön ja tehtävien siirtoon rahoituskeskuksesta yhtiöön.

> **Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n kantelu koskien julkisten hallintotehtävien siirtämistä yritykselle 9.2.2018**
>
> Pyydämme eduskunnan oikeusasiamiestä arvioimaan, onko Rahoituskeskuksen tehtävien antaminen Yhtiölle tapahtunut ja tapahtumassa perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla. Pyydämme kannanottoa kahden kysymyksen osalta, ovatko henkilöstön ja tehtävien siirrot Yhtiöön tehty kokonaan tai osittain perustuslain vastaisesti. Sekä lisäksi onko Rahoituskeskuksen toimintatapa, jossa Rahoituskeskus itsenäisesti määrittelee Yhtiöön siirrettävät tehtävät, ilman että tällaisesta oikeudesta on lailla säädetty, perustuslain mukainen.

Rahoituskeskus on siirtänyt Yhtiöön vuoden 2018 alusta tehtäviä**,** joiden antamisesta viranomaisen ulkopuolelle ei ole säädetty lailla tai lain nojalla. Siirrettyjä tehtäviä ei ole arvioitu perustuslain 124 §:n mukaisesti tehtävä tehtävältä. Näin ollen ei ole arvioitu täyttyvätkö perustuslain 124 § mukaiset edellytykset tehtävien antamisesta viranomaisen ulkopuolelle.

Hallituksen esityksen tavoitteissa todetaan, että Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen antama päätös 19.3.2019 (EOAK/883/2018), valtiontalouden tarkastusviraston laillisuuskertomus (11/2019) sekä Business Finlandin arviointi (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:46) ovat johtaneet tarpeeseen täsmentää yhtiön julkisia hallintotehtäviä sekä vastuita ja velvollisuuksia lainsäädännössä. Yhtiön hoitamien julkisten hallintotehtävien täsmentäminen on tärkeää sen varmistamiseksi, että yhtiön hoitamat julkiset hallintotehtävät perustuvat perustuslain 124 §:n mukaiseen valtuutukseen.

JUKOn lausunto

Organisaatiomalli sisältää edelleen perustavaa laatua olevan ongelman. Lain mukaan kyseessä yksi toiminnallinen kokonaisuus, mutta kaksi toimijaa. Yhtiö on resursseiltaan moninkertainen virastoon verrattuna.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö

Hybridiorganisaatiossa yksittäisen asiakkaan palveluita tuotetaan sekä yhtiössä että virastossa, mikä aiheuttaa päällekkäistä työtä ja kuormittaa henkilökuntaa. Toimintatapojen sujuvoittaminen ja päällekkäisen työn karsinta on välttämätöntä, kun työmäärä tulevina vuosina kasvaa T&K-rahoituksen volyymin kasvaessa.

Kahden rahoittajan mallista on saatu kokemusta vuodesta 2019 lähtien. Henkilöstö ei saamamme tiedon mukaan näe mitään hyötyä rahoitustoiminnan jakamisessa kahdelle organisaatiolle. Rahoituksen myöntämiseen, seurantaan, valvontaan ja takaisinperintään liittyvän työn siirtäminen virastoon olisi järkevää. Siihen kuuluu myös ns. De minimis -rahoitus. Tämä malli organisoitumisessa toisi myös runsaasti resurssitehokkuutta verrattuna nykytilanteeseen ja kokoaisi virkavastuulla suoritettavat yhtiöt virastoon. Muutos on olennaista tehdä myös esimiestasolla, jotta epäselvyyksiltä vältytään jatkossa.

Myönteistä hallituksen esityksessä on se, että asianomaisen henkilöstön (noin 80) siirtäminen yhtiöstä virastoon tapahtuu liikkeenluovutusta koskevien sääntöjen mukaisesti. Tämä muutos esitysluonnoksessa on tapahtunut edellisen lausuntokierroksen jälkeen. Vuoden 2024 loppuun saakka jatkuva siirtymäaika on kuitenkin kovin pitkä. Henkilöstössä on runsaasti määräaikaisia työntekijöitä, joiden työsuhdetta työnantaja ei saamamme tiedon mukaan ole halukas vakinaistamaan viitaten keskeneräiseen lakiprosessiin. JUKO muistuttaa, että pysyviä tehtäviä varten on henkilöstö palkattava toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen tai virkaan.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 a luvun 2 ja 3 §:n muuttaminen

Työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksen tavoitteena on parantaa julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakkaiden yhdenvertaisuutta siten, että työnhakuprofiilin laatiminen olisi mahdollista nykyistä laajemmalle asiakaskunnalle. Lain muutoksen myötä työnhakuprofiili olisi mahdollista laatia myös ilman käyttäjän vahvaa sähköistä tunnistamista. Muutoksella on yhteys Business Finland Oy:lle esitettyyn tehtävään edistää osaajien maahanmuuttoa Suomeen.

Lisäksi esityksen tavoitteena on tehdä Business Finland -lakiin eräitä muutoksia, jotka ovat osoittautuneet tarpeellisiksi Business Finlandia koskevan lainsäädännön oltua voimassa yli neljän vuoden ajan. Yhtiön tehtäviin lisättäisiin osaajien maahanmuuton edistäminen Suomeen. Tähän yhtiölle esitettävään tehtävään liittyen esityksen tavoitteena on myös parantaa julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakkaiden yhdenvertaisuutta siten, että työnhakuprofiilin laatiminen olisi mahdollista nykyistä laajemmalle asiakaskunnalle.

JUKO kannattaa toimenpiteitä, joilla edistetään maahanmuuttajien työllistymistä Suomessa. Kiinnitämme kuitenkin huomiota vahvasta tunnistautumisesta luopumisen sisältämiin riskeihin.

JUKO ry:n puolesta

Markku Kojo

toiminnanjohtaja (va.)